

STICHTING PLATFORM APPÈL KERK EN ISRAËL

Omdat wij schatplichtig zijn aan Israël: volk, land en staat

Nieuwsbrief 33, maart 2020

Geachte lezer(es),

Nieuwsbrief 33 ligt voor u met naar wij hopen interessante informatie.

Veel leesplezier!

Namens het Platform, Hans Vermeulen

Waar zijn we mee bezig (geweest)?

Studiedag in Tilburg

Op **17 februari 2020** organiseerden we een studiedag in de Opstandingskerk te Tilburg met als thema: *75 jaar bevrijding en groeiend antisemitisme. Wat staat de kerk te doen?*

Hieronder leest u het verslag van deze dag.

Voor deze studiedag was de keuze op Tilburg gevallen omdat de beide sprekers uit België kwamen. Voor sommige belangstellenden uit het noorden bleek dat helaas te ver, maar de volgende keer zullen we weer mikken op een centrale locatie. De Opstandingskerk bood een uitnodigende ruimte en prima ontvangst voor de ruim 70 deelnemers.

De dag stond geheel in het teken van het levenswerk van prof. dr. Hans Jansen. Tot aan zijn dood, begin vorig jaar, deed hij onvermoeibaar onderzoek in het Simon Wiesenthal Centrum in Brussel, bijgestaan door een team van mensen.

De eerste lezing werd verzorgd door één van hen, mevrouw Yvonne Caluwaerts. Onder de titel: "De evolutie van de Joodse overlevingsstrategie" gaf zij op uiterst indringende wijze een overzicht van de onderwerpen waar het team in de loop van de jaren onderzoek naar verricht had. Alle op het gebied van de geschiedenis van het antisemitisme in christendom en islam.. Meestal mondden deze projecten uit in een lijvig boek met uitgebreid notenapparaat.

De tweede lezing van prof.dr. Klaas Smelik sloot daar naadloos op aan. Met een duidelijke PowerPointpresentatie schetste hij de houding van het Nederlandse protestantisme tegenover het jodendom in heden en verleden. Beide verhalen zijn op deze site na te lezen.

De boeken van Hans Jansen hebben er mede voor gezorgd hebben dat er in de kerk een bewustwordingsproces op gang is gekomen t.a.v. de eigen theologische erfenis, met daaruit voortvloeiend meer aandacht voor het vak Judaïca in de predikantenopleiding. Niettemin neemt 75 jaar na de bevrijding het antisemitisme schrikbarend toe en de kennis op dit gebied drastisch af.

Vandaar dat in het middagprogramma twee jonge theologen, Iris Veerbeek en Dirk-Jan Bierenbroodspot, de aanwezigen een onthullend inblikje gaven in de huidige opleidingen van aankomende predikanten en godsdienstleraren. Daaruit bleek dat er wel uren Jodendom gegeven worden, maar verdeeld over verschillende vakken en vaak niet verplicht. Ook bij de nascholing valt Jodendom niet onder de verplichte onderdelen. Een student moet zelf al geïnteresseerd zijn om hierover meer kennis te vergaren. Zo had Iris Veerbeek op eigen initiatief een jaar Hebreeuws en rabbijnse literatuur gestudeerd in Jeruzalem, een ervaring die haar zeer gemotiveerd had. De notie "permanent leren" die zo centraal staat in het Jodendom, is hier aan de opleiding en in de gemeente onvoldoende zichtbaar. Wie zal de erfenis van het werk van Hans Jansen straks doorgeven? Het feit dat menig predikant niet weet hoe de Israëlzondag zinnig ingevuld kan worden, spreekt boekdelen.

Aansluitend ontstond er een levendige uitwisseling van vragen en gedachten, waaronder de waardevolle suggestie dat beginnende predikanten begeleiding nodig hebben bij de vertaalslag naar de gemeente in preek, kring en catechese. Dat zou velen over een drempel kunnen helpen. Nu blijft de opgedane kennis vaak hangen in de studeerkamer.

Marja van den Beld

Inhoud:

- Studiedag Tilburg
- Verklaringen van diverse kerken over antisemitisme
- Rossing Centre of Education and Dialogue
- Boekrecensies
- Ontvangen giften

Colofon

Leden Stuurgroep Platform
(alfabetische volgorde)

Dr. Dick van Arkel, Castricum
Ds. Marja van den Beld, Vught
Ds. Elly Hessel, Utrecht
Ds. Hans Vermeulen, Nieuw-Vennep
Drs. Kees de Vreugd, Nijkerkerveen

Contact

Appèl Kerk en Israël
Kinlozen 47
2152 XB Nieuw-Vennep
Tel. 06-21890884
info@appelkerkenisrael.nl

Rek.nr. NL 98 INGB
0009553726
www.appelkerkenisrael.nl

KvK 57645795

De stichting Platform Appèl Kerk en Israël wordt door de Belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling.

De bijdragen van mw. Caluwaerts en prof. Klaas Smelik:

[Y.Caluwaerts_ lezing](#)

[K.Smelik_ lezing](#)

Verklaring RK en PKN over antisemitisme

Rooms-Katholieke Kerk en Protestantse Kerk komen met gezamenlijke verklaring tegen antisemitisme
28 jun 2019

De Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland spreken zich in een gezamenlijke verklaring uit tegen een toenemend antisemitisme in ons land. De twee grootste kerkgenootschappen in Nederland sluiten daarmee aan bij een gevoel van urgentie over dit onderwerp in politiek en samenleving.

Internationale bijeenkomst

Afgelopen jaar werden diverse bijeenkomsten, studiedagen en conferenties gewijd aan het onderwerp antisemitisme. Zo vond dinsdag 25 juni een internationale bijeenkomst over de opkomst van het antisemitisme plaats. Deze bijeenkomst werd gehouden in de Ridderzaal in Den Haag en was georganiseerd in samenwerking tussen verschillende politieke partijen, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Nederland.

Eerder dat jaar voerde het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) actie door uit solidariteit met de Joden in ons land mensen te vragen een keppeltje te dragen, iets dat op veel plaatsen lang niet meer vanzelfsprekend is. Daarnaast zijn er verschillende politieke initiatieven, die maatregelen voorstellen om antisemitisme tegen te gaan.

Volledige verklaring

Signaal Protestantse Kerk en Rooms-Katholieke Kerk over antisemitisme

Met grote zorg zien zowel de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland als de Protestantse Kerk in Nederland dat het antisemitisme sterker wordt. Telkens zijn er incidenten die ertoe leiden dat een onveilig klimaat kan ontstaan voor de Joodse gemeenschap in Nederland. Dat is ontoelaatbaar.

Voor de kerken is het blijvende gesprek met de Joodse gemeenschap in Nederland van groot belang. We rekenen het ook tot onze verantwoordelijkheid er alles aan te doen om antisemitisme in de hele samenleving tegen te gaan en om initiatieven te ondersteunen die daar een dam tegen opwerpen.

Hierbij roepen wij de overheid alsook de gehele samenleving op om alles te doen wat in haar vermogen ligt om antisemitisme te bestrijden.

Wij zijn als kerken vanzelfsprekend bereid tot nader overleg en verdere samenwerking.

*Bisschoppenconferentie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland
Moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland*

Verklaring Anglicaanse Kerk over antisemitisme

De kerk van het **Verenigd Koninkrijk** heeft ook een verklaring opgesteld, die u op onze website kunt vinden, maar ook in de twee links. De eerste bevat de tekst van de verklaring, de twee een theologische verantwoording van de relatie van de Anglicaanse kerk met de Joodse gemeenschap.

<https://www.churchofengland.org/more/media-centre/news/bishops-adopt-international-definition-antisemitism>

<https://www.churchofengland.org/sites/default/files/2019-11/godsunfailingwordweb.pdf>

Rossing Center for Education and Dialogue
מרכז רוסינג לחינוך ולדיאלוג מרכז רוסינג للتربية وللحوار

Project: Rossing Center for Education and Dialogue (RCED)

Over de jaren 2018/2019 ontvingen we van mw. Dorine de Jager, verbonden aan Kerk in Actie, een verslag van dit centrum, waaraan wij ons in die jaren hebben verbonden.

De ondersteuning van dit centrum eindigt dit jaar. We gaan op zoek naar een ander project met gelijke ideële doelstellingen. U hoort hier uiteraard meer over.

Voor het verslag, zie: [Verslag 2019 Israel Rossing Centre \(1\)](#)...

Jaarverslag en financiële verantwoording.

Het jaarverslag en de -rekening 2019 vindt u in de link: [Jaarrekening en -verslag 2019](#)

Een nieuw tijdschrift

In december 2019 verscheen een nieuw tijdschrift, *Opinie-pijler*. Het is een Joods & christelijk kwartaalschrift voor meningsvorming, dat wij graag bij u aanbevelen. De redactie wordt gevormd door: rb S. Katz, drs. A.W.Bijloo, G.A. van der Spek- Begemann, drs. B Ridder, M. Verwordt en M. Schrover.

Zie bijgaande flyer: [Flyer Opinie-pijler](#)

In het nulnummer van dit blad staat een recensie van het nieuwe boek van mw. Els van Diggele, getiteld *De Misleidingsindustrie, hoe Nederlandse media ons dagelijks beetnemen*. Deze recensie is van de hand van Ron van der Wieken en we zijn blij dat we deze mogen overnemen. Zie onder 'Boekbesprekingen'.

Boekbesprekingen.

“DE MISLEIDINGSINDUSTRIE, HOE NEDERLANDSE MEDIA ONS DAGELIJKS BEETNEMEN” van mw. Els van Diggele, uitgeverij De Geus, Amsterdam 2019.

Als reactie op een brief met klachten over de zoveelste cartoon van Collignon vol rauwe anti-Israëliëse sentimenten gaf de toenmalige ombudsman van de Volkskrant, Jean-Paul Geelen de Joden een advies: ze moesten maar “eens oefenen in incasseren” (VK 5 mei 2018). De redactie meldde mij (*RvdW*) mondeling dat mijn irritatie over deze originele raad op “Joodse overgevoeligheid” berustte en plaatste mijn reactie niet. Deze ervaring sluit goed aan op wat Els van Diggele in haar nieuwste boek beschrijft.

“De Misleidingsindustrie” vertelt het verhaal van de Nederlandse media die het zo vaak over het Palestijns-Israëliëse conflict hebben en in grote meerderheid onverbloemd de kant van de Palestijnen kiezen. Daarbij wordt vaak niet geaarzeld om feiten om te buigen tot instrumenten om de Palestijnse zaak coute que coute in een gunstig en de Israëliëse zaak in een kwaad daglicht te stellen. Van Diggele geeft onder meer het voorbeeld van Derek Walters, ooit correspondent van de NRC in het Midden-Oosten, die in zijn boek “Israël zegt geen sorry meer” schrijft dat het vluchtelingenprobleem in 1948 is ontstaan door de “verdrijving” van 700.000 Arabische bewoners van het voormalige Britse mandaatgebied Palestina”. Walters volgt daarbij - dit noemt van Diggele niet - de pro-Palestijnse activist Ilan Pappé (die zich historicus noemt maar ooit heeft beweerd dat feiten voor hem van geen belang zijn) en vindt de mening van betrouwbare historici als Benny Morris niet eens het vermelden waard. Velen van de 700.000 zijn namelijk gevlucht (dus niet verdreven) en vaak op aanraden van hun Arabische broeders die Israël op 15 mei 1948 probeerden te vernietigen. Dat zijn goed bewijsbare historische feiten, maar ze worden door Walters volstrekt genegeerd. En met geen woord rept hij over het vluchtelingenprobleem van 800.000 Joden uit Arabische landen, dat ook in 1948 ontstond. Van Diggele haalt NRC-coryfee J.L. Heldring aan: “Betrokken verslaggeving is een contradictio in terminis, en in feite propaganda”.

Van Diggele wijdt ruim uit over haar ervaringen als recensente van enkele hevig Israël-kritische boeken in de NRC. De onaangename bejegening door de toenmalige ombudsman Sjoerd de Jong wordt breed, misschien iets te breed, uitgemeten en is een nauwkeurige illustratie van de vooringenomen rol die de NRC maar al te vaak speelt in de weergave van het conflict en alles wat daarom heen speelt. Jammer is dat zij niet de naam van Hans Moll noemt die enkele jaren geleden de onbetrouwbaarheid van de NRC-redactie in dit verband aan de kaak stelde (“Hoe de nuance verdween uit een kwaliteitskrant; NRC Handelsblad neemt stelling tegen Israël” 2011).

Maar Els van Diggele beperkt zich in haar boek dat zij zelf “een pamflet” noemt niet tot de NRC. De historicus Malcontent en de NOS krijgen er ook niet zuinig van langs. Steeds gebaseerd op grondig onderzoek van de feiten en steeds haarscherp en kritisch.

Van Diggele maakt er - en terecht in de huidige Nederlandse verhoudingen - een punt van dat zij noch Joods noch zionist is, en geen haat koestert jegens Arabieren en/of Palestijnen maar dat zij feitelijk alleen maar een lans wil breken voor eerlijke journalistiek, vrij van campagne-achtige elementen.

Media als de NRC beseffen onvoldoende dat leugenachtige quasi-verslaggeving bovendien uiteindelijk voedsel geeft aan het wantrouwen jegens de pers in al zijn geledingen dat bij het grote publiek al bezig is te ontstaan. Maar voor die tijd heeft die perverse vorm van journalistiek waarschijnlijk bij de lezers al niet meer te verwijderen onkruid gezaaid van anti-Israëliëse sentimenten.

Van Diggele eindigt haar pamflet met de vraag: “heeft men in stilte medelijden met hem (i.e. de Palestijn), of fungeert hij simpelweg als dekmantel voor hardnekkige ressentimenten tegen Joden en hun staat?” Dat zou aansluiten bij de BDS-beweging die onmiskenbaar haar bewogenheid met de Palestijnen slechts fingeert (zie artikel Trudie van der Spek).

Een boeiend en goed geschreven boek dat een “must read” is voor iedereen die geïnteresseerd is in de manier waarop Nederland omgaat met het P-Iconflict.

Ron van der Wieken

De voormalige opperrabbin van het Verenigd Koninkrijk, *dr. J. Sacks* heeft een nieuw boek geschreven over het Bijbelboek Exodus. Van ds. Sijtsma (Nunspeet) ontvingen we een boekbespreking die we u graag aanbieden:

EXODUS – BOEK VAN DE BEVRIJDING

Het verhaal van Exodus is het universele verhaal van wat er gebeurt als mannen en vrouwen worden geraakt door de oproep van God om de ketenen af te werpen en de moed te hebben om te beginnen aan de lange reis naar de vrijheid.

Jonathan Sacks (1948) is emeritus opperrabbin van Groot-Brittannië. In zijn zojuist uit het Engels vertaalde Exodus – het zelfstandig te lezen tweede deel van de vijfdelige serie ‘Verbond en dialoog’ – geeft hij een ‘joodse lezing van de Tora’. Het is geen gewoon commentaar. De auteur volgt weliswaar nauwgezet het Bijbelboek, maar hij doet dat in elf hoofdstukken, die ieder verdeeld zijn in vier toegankelijke essays, waarbij hij de wekelijkse Toralezing in de synagoge volgt. Steeds legt Sacks verrassende, diepgaande en soms intrigerende verbanden met andere tekstgedeelten. En daarbij geeft Sacks, en dat maakt dit boek zonder meer uniek, duidelijk aan dat we voor de uitleg van Exodus niet uitsluitend kunnen stilstaan bij en uitgaan van de geschreven Tora, die vastligt. Als we alleen zouden vertrouwen op profetie of God ontkennen we de wezenlijke aard van het geloof, namelijk een samenwerkend partnerschap van God en mens, waarin openbaring en interpretatie elkaar ontmoeten. Zoals om een voorbeeld te noemen: het eerste paar stenen tafelen was goddelijk, het tweede paar was een samenwerking tussen God en mens. In elk gedeelte van dit boek laat Sacks dan ook beroemde mensenstemmen aan het woord, zoals Rasji, Maimonides, Nachmanides en vele anderen, uit Misjna en Talmoed, en lardeert hij zijn uitleg met een wereld aan gegevens over (moderne) politiek, ethiek en geschiedenis.

De verbondssluiting

De diepste betekenis van de verbondssluiting bij de Sinai is dat God zich een volk verkoos en dat zo de Israëlieten tot een volk van God werden. Hét volk van God, want geen ander volk heeft de stem van God gehoord waarin God beloofde dat zijn keuze betekende dat dit volk kostbaarder voor God zou zijn dan welk ander volk ook. Ga de geschiedenis maar na, zegt Sacks, is er ooit een God geweest die het heeft aangedurfd zich een volk toe te eigenen waarover een ander volk (Egypte) macht uitoefende? Niet voor niets beloofde heel dát volk alles te doen wat de Heer gesproken heeft en daarnaar zouden ze horen (Ex. 24:7). Het jodendom is dan ook in algemene zin een cultuur van het oor en niet van het oog. Hoe complex het jodendom ook mag zijn, het is het enige volk dat direct geregeerd wordt door God – en het enige volk dat er in vrijheid voor kiest om zich te laten regeren door die God. Dat is het verbond.

De ark

De Bijbel is niet een menselijk boek over God, maar Gods mensenboek. God is geïnteresseerd in wat wij scheppen, niet hoe Hij scheidt. Daarom was ook de allereerste taak die God Mozes gaf om een huis te bouwen voor Zijn aanwezigheid. De opdracht van God aan Mozes dat heel het volk moest meewerken aan het bouwen van de ark is alsof God zegt: als je in deze groep een besef van collectieve identiteit wilt creëren, laat ze dan samen iets bouwen. Dat gebeurde, want de mensen stelden alles wat ze bezaten, hun tijd en vaardigheden ter beschikking. De bouw van de tabernakel is ook het verhaal over de opbouw van een natie. Zoals het heelal begon met een goddelijke scheppingsdaad, zo begon ook de joodse geschiedenis, de geschiedenis van een verlost volk, met scheppend handelen.

Fijnzinnig en doorleefd

De studie van de Tora wordt niet alleen geleerd, ze is gericht op de vraag hoe we een samenleving opbouwen. Wie dit boek ter hand neemt komt in een andere wereld terecht, een wereld waarin God ruimte maakt voor de mens en die mens een wezenlijke verantwoordelijkheid geeft. Wat Sacks de lezer in dit boek meegeeft, is van onschatbare waarde. Het fijnzinnig en doorleefd geschreven boek is een verrijking voor elke lezer die zich verdiept in Exodus.

Jonathan Sacks, *Exodus, boek van de bevrijding*, Uitg. Skandalon, 320 blz., € 29,95 ISBN 9789492183927
ds. Jenno Sijtsma

Bart Gijsbertsen, VAN ZILVEREN SPOREN. EEN GANG DOOR HET SYNAGOGALE JAAR MET EEN OOR NAAR DE KERK. 2020, uitgeverij Van Warven, Kampen. ISBN 978 94 92421 96 8

Met dit boek voltooit Bart Gijsbertsen een drieluik. Het linker paneel wordt gevormd door *Een heidense uitdaging*, het rechter paneel is *Luisteren bij maanlicht*. Thema van het drieluik is steeds het lezen van de Schriften als Schriften van Israël. Gijsbertsen spreekt van een zoeken naar herbronning: een christelijke uitleg van de Bijbel die de verbinding zoekt met zijn Hebreeuwse bron.

Dit boek is het middenpaneel. Dat is meestal het hoofdwerk van een drieluik. Hier gaat het dus om. En hier draaien ook de beide zijpanelen om.

We worden meegenomen, nu niet op de gang van de kerkelijke feestkalender terug naar de synagogale, zoals in *Luisteren...*, maar op het zevendaagse ritme van de sabbat en de lezing van de Thora. Om de Thora draait het dus. De Hebreeuwse bron is de Thora. Daar komt alles uit voort en daar komt alles in terug – daar moeten we

steeds weer terechtkomen.

Van zilveren sporen is de neerslag van 'Leerdiensten Torah en Evangelie' die Gijsbertsen jarenlang in Kampen mocht leiden. In de kerk klinkt de *sidra*, het Thoragedeelte, van de week en wordt er geleerd van de rabbijnse uitleg. En dat jaar in jaar uit. Dat is uniek. Daarbij worden ook passages uit de bijbehorende Profetenlezing gelezen, terwijl er steeds een inleidende lezing is uit het Nieuwe Testament. De vraag zou kunnen rijzen of dan niet toch het NT de uitleg van de Hebreeuwse Schriften bepaalt. Ik meen van niet. Gaandeweg wordt het een van de partijen in het koor van Joodse stemmen – wel de stem die ons heidengelovigen het eerst heeft aangesproken. Maar een die ons leidt naar de bron, de Thora.

De gedachten die Gijsbertsen deelt zijn soms verrassend, onthullend, altijd diepgaand. Ik denk aan de binding van Izaäk, aan wat gezegd wordt over Jakob en Ezau, over Kaddiesj en de staat Israël. Ik zou er overvloedig uit kunnen citeren. Ik doe dat maar niet. Lees het zelf. Het is de moeite waard.

Kees de Vreugd

Giften

In de *periode 01.01.2019 – 31.01.2020* mochten we wederom de nodige giften ontvangen:

Mw.vdB-R: 150,00; hr.V: 25,00; mw.W-R: 55,00; mw.W-R: 55,00; mw.E: 75,00; hr. B: 25,00; hr.W: 10,00;

Mw.W-R: 55,00; mw.B: 50,00; hr. B: 25,00; hr.V: 25,00

Alle gevers heel hartelijk dank. Uw giften zijn voor ons werk onmisbaar. Het is allemaal vrijwilligerswerk, maar er worden natuurlijk kosten gemaakt. Helpt u s.v.p. mee om het werk van het Platform te kunnen voortzetten.

Uw giften kunnen worden gestort op het rekeningnummer:

NL 98 INGB 0009553726 t.n.v. Appèl Kerk&Israël in Nieuw-Vennep met vermelding: **Gift**.

De giften zijn aftrekbaar voor de Inkomstenbelasting.